

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет землевпорядкування
«14» травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
Безпека праці та життєдіяльності

Галузь знань G «Інженерія, виробництво та будівництво»
Спеціальність G18 «Геодезія та землеустрій»
Освітня програма «Геодезія та землеустрій»
Факультет землевпорядкування
Розробники: к.с.-г. н., доц. Тетяна ЗУБОК

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Безпека праці та життєдіяльності» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетенцій, знань, умінь і навичок для виконання професійної діяльності в умовах ризику виникнення нещасних випадків, аварій і природних небезпек. Ці фактори можуть призвести до надзвичайних ситуацій та негативних наслідків на об'єктах господарювання. Здобувачі вищої освіти повинні усвідомлювати свою відповідальність за особисту та колективну безпеку, а також важливість дотримання всіх заходів, що гарантують безпечні умови праці на робочих місцях.

Дисципліна складається з двох основних частин «Безпека праці» та «Безпека життєдіяльності», які охоплюють теорію і практику захисту людини від небезпечних і шкідливих факторів у всіх сферах людської діяльності, збереження безпеки і здоров'я в середовищі існування. *Безпека праці* - вивчення дисципліни передбачає забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за власну та колективну безпеку. *Безпека життєдіяльності* забезпечує загальну грамотність в галузі безпеки: ідентифікація (розпізнавання) небезпек, профілактику ідентифікованих небезпек відповідно до згаданої концепції залишкового ризику та дії в умовах надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасних випадків. Розв'язання зазначених завдань у системі підготовки майбутніх фахівців спрямовано на формування активної позиції з питань забезпечення безпеки та відповідальності за особисту і колективну безпеку в швидкозмінних умовах сучасного суспільства.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>G18 Геодезія та землеустрій</i>	
Освітня програма	<i>Геодезія та землеустрій</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт / робота (за наявності)		
Форма контролю	<i>залік</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>45 год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є набуття комплексних знань та навичок, які дозволять приймати обґрунтовані й доцільні рішення для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення нещасних випадків, аварій і природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також набути вмінь ефективно керувати безпекою праці, враховуючи пріоритет життя та здоров'я працівників над результатами виробничої діяльності, з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни «Безпека праці та життєдіяльності»
Відповідно до типових структурно-логічних схем вищої та фахової передвищої освіти України, її вивчення базується на знаннях, отриманих під час опанування природничо-наукових, загальноосвітніх та правових дисциплін.

1. Природничо-наукові та базові дисципліни

Хімія — необхідна для розуміння властивостей токсичних, горючих та вибухонебезпечних речовин, а також хімічних процесів під час пожеж.

2. Соціально-гуманітарні та правові дисципліни

Психологія- Для попередження аварій використовують знання про мотивацію, емоційні стани, сприйняття ризиків та ергономіку

Філософія- допомагає вивчити «людський фактор», психологічні причини виникнення небезпечних ситуацій.

3. Дисципліни довузівської чи базової підготовки

Основи здоров'я / Основи безпеки життєдіяльності — шкільний або коледжний базовий курс, що закладає первинні навички самозахисту, здорового способу життя та домедичної допомоги.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі геодезії та землеустрою

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК10. Здатність здійснювати безпечну діяльність

ЗК13. Здатність зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство, а також в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати фундаментальні знання для аналізу явищ природного і техногенного походження при виконанні професійних завдань у сфері геодезії та землеустрою.

СК02. Здатність застосовувати теорії, принципи, методи фізико-математичних, природничих, соціально-економічних, інженерних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН5. Застосовувати концептуальні знання природничих і соціально-економічних наук при виконанні завдань геодезії та землеустрою. ПРН6. Знати історію та особливості розвитку геодезії та землеустрою, їх місце в загальній системі знань про природу і суспільство.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Модуль 1. Правові та організаційні основи безпеки і охорони праці														
Тема 1. Законодавство України про охорону праці	1	8	2	2		4								
Тема 2. Організація служби охорони праці на підприємствах. Відповідальність за порушення законодавства	2	9	1	3		5								
Тема 3. Основні функціональні обов'язки з охорони праці посадових осіб підприємств	3	7	1	2		4								
Тема 4. Організація навчання та перевірки знань з охорони праці	4	10	2	4		4								
Тема 5. Виробничий травматизм, причини, профілактика та порядок розслідування нещасних випадків	5-6	11	2	4		5								

Разом за модулем 1	45		8	15		22								
Модуль 2. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Практична організація безпеки праці.														
Тема 6. Небезпечні та шкідливі чинники на виробництві та джерела їх утворення. Засоби індивідуального захисту працівників	7-8	9	2	3		4								
Тема 7. Основи пожежної безпеки на підприємствах	9	7	1	2		4								
Тема 8. Основи електро безпеки на підприємствах	10	7	1	2		4								
Тема 9. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	10-14	18	2	6		10								
Тема 10. Безпека експлуатації ручного інструменту	15	4	1	2		1								
Разом за модулем 2	45		7	15		23								
Курсовий проєкт (робота) з _____			-		-		-		-	-	-			-
Усього годин	90		15	30		45								

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Законодавство України про охорону праці та організація служби охорони праці на підприємстві	3
2	Управління безпекою праці. Організація навчання з охорони праці	1
3	Виробничий травматизм та методи аналізу виробничого травматизму і професійних захворювань. Основи державного страхування від нещасних випадків та професійних захворювань	2
4	Організація розслідування та ведення обліку нещасних випадків	1
5	Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Фізичні шкідливі та небезпечний виробничий чинник та захист працівників від їх негативної дії	2
6	Хімічні, біологічні та психофізіологічні виробничі чинники. Нормування та визначення вмісту шкідливих речовин в робочій зоні. Захист від шкідливої дії речовин.	2
7	Основи пожежної безпеки. Основи електробезпеки	2
	Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	2
	Усього	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Організація навчання з питань охорони праці на підприємствах	2
2	Розроблення інструкцій з охорони праці для працівників підприємства.	3
3	Основні функціональні обов'язки з охорони праці посадових осіб підприємств	2
4	Розслідування та ведення обліку нещасних випадків на виробництві	4
5	Визначення рівня і параметрів виробничого шуму	3
6	Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК	2
7	Розрахунок вентиляції у виробничих приміщеннях	2
8	Розрахунок необхідної кількості вогнегасників на виробничих об'єктах	2
9	Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	8
10	Безпека експлуатації ручного інструменту	2
	Усього	30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.	1
2	Колективний договір як правовий інструмент поліпшення умов і охорони праці.	1
3	Сучасні проблеми поліпшення умов праці.	1
4	Соціальна спрямованість перебудови управління умовами праці.	1

5	Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.	1
6	Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.	1
7	Запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням і система відкомпенсовування шкоди від них у Федеративній Республіці Німеччині.	1
8	Науково-технічний прогрес і безпека праці.	1
9	Система захисту працівників на виробництві та її вдосконалення.	1
10	Психологічне та інженерне забезпечення охорони праці.	1
11	Організація охорони праці в Японії.	1
12	Порядок організації державного нагляду за охороною праці.	1
13	Науково-технічне та соціальне забезпечення охорони праці в Україні.	1
14	Соціально-економічне значення охорони праці.	1
15	Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.	1
16	Охорона праці як основний напрямок соціальної політики України.	1
17	Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.	1
18	Актуальні проблеми гігієни праці.	1
19	Система управління охороною праці на підприємстві.	1
20	Принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.	1
21	Планування та стимулювання діяльності з охорони праці.	1
22	Формування ринкових відносин і завдання підприємств у галузі охорони праці.	1
23	Система соціального захисту від професійних ризиків. Фінансування заходів з поліпшення умов охорони праці.	1
24	Застосування комп'ютерних методів, прикладного та інформаційного забезпечення охорони праці.	1
25	Науково-технічний прогрес і безпека праці.	1
26	Соціально-економічна оцінка умов праці. Вдосконалення умов праці на підприємстві.	1
27	Управління охороною праці на підприємстві. Економічні методи управління умовами та охороною праці.	1
28	Травматизм і захворювання на виробництві. Страхування виробничих ризиків.	1
29	Планування поліпшення умов праці на основі колективного договору.	1
30	Контроль за охороною праці на підприємстві.	1
31		1
32	Сучасна економіка умов і охорони праці. Удосконалення механізму витрат, пов'язаних з поліпшенням умов праці.	1
33	Економічне стимулювання підприємств, спрямоване на поліпшення умов праці.	1
34	Економічна відповідальність підприємств за порушення нормативних актів про охорону праці.	1
35	Світовий досвід управління умовами та охороною праці.	1
36	Вплив ринкових відносин в економіці на стимулювання поліпшення умов і охорони праці (досвід західних країн).	1

37	Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці.	1
38	Методи оцінки стану умов праці. Фінансування заходів щодо поліпшення умов і охорони праці	1
40	Стимулювання природоохоронної діяльності підприємств.	1
41	Оцінка соціальної та соціально-економічної ефективності заходів з поліпшення умов і охорони праці.	1
42	Реформування системи охорони праці. Розвиток охорони праці в Україні.	1
43	Розвиток соціального партнерства в галузі охорони праці.	1
44	Охорона праці та соціальний захист.	1
45	Атестація робочих місць за умовами праці.	1
	Усього	45

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист лабораторних / практичних, розрахункових / графічних

робіт, проєктів;

- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці		
Практична робота 1 Організація навчання з питань охорони праці на підприємствах.	ПРН5. Виконання практичної роботи 1. Опрацювання курсу в Elearn. А також вивчити, як організувати навчання з ОП	15

Практична робота 2 Порядок розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.	ПРН5. Виконання практичної роботи 2. Опрацювання курс в Elearn. А також ознайомитися, як організувати розслідування НВ	15
Практична робота 3 Визначення параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях.	ПРН5. Виконання практичної роботи 3. Опрацювання курс в Elearn. А також вивчити, як можна оцінити параметри виробничого довкілля	15
Практична робота 4 Вимірювання рівнів освітленості на робочих місцях.	ПРН5. Виконання практичної роботи 4. Опрацювання курс в Elearn. А також навчитися розраховувати рівні освітлення у виробничих приміщеннях	15
Самостійна робота 1	ПРН5. Виконання самостійної роботи за обраною темою на курсі в Elearn Правові та організаційні основи безпеки і охорони праці	10
Модульна контрольна робота 1.	На основі матеріалу тем 1-4	30
Разом за модулем 1		100
Модуль 2. Виробнича санітарія та гігієна праці		
Практична робота 5. Визначення рівня і параметрів виробничого шуму.	ПРН5. Виконання практичної роботи 5. Опрацювання курс в Elearn А також навчитися вимірювати рівні шуму за виробничих умов	15
Практична робота 6. Вибір засобів індивідуального захисту для працівників АПК.	ПРН5. Виконання практичної роботи 6. Опрацювання курс в Elearn А також навчитися вибирати ЗІЗ для різних професій	15
Практична робота 7. Розрахунок вентиляції у виробничих приміщеннях.	ПРН5. Виконання практичної роботи 7. Опрацювання курс в Elearn А також навчитися вимірювати загазованість шкідливими газами повітря	15
Практична робота 8. Розрахунок необхідної кількості вогнегасників на виробничих об'єктах	ПРН5. Виконання практичної роботи 8. Опрацювання курс в Elearn. А також ознайомитися з сучасними засобами виявлення осередків пожежі та її гасіння	15
Самостійна робота 2	ПРН5. Виконання самостійної роботи за обраною темою на курсі Elearn. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Практична організація безпеки праці.	10
Модульна контрольна робота 2	На основі матеріалу тем 5-8	30
Разом за модулем 2		100
Навчальна робота		70
Залік		30
Разом за курс		100
Курсовий проєкт/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, тимчасова непрацездатність)
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Письмові роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, тимчасова непрацездатність, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканатом)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни
- eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4190>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- посилання на цифрові освітні ресурси;
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни;
- відеоматеріали до лекційних занять;
- нормативні документи

10. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Л.Е. Піскунова, А.М. Кудрявицька, Т.О. Зубок Безпека життєдіяльності та охорона праці: / Навчальний посібник для практичного вивчення дисципліни для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 "Туризм і рекреація " – Київ: ЦП «Компринт», 2024. 384с.
2. L. Piskunova, T. Zubok, I. Pryimachenko Training manual for the discipline "Safety of work and Life" for students majoring in 291 "International Relations, Public Communications and Regional Studies". «КОМПРИНТ», 2023. 237 p
3. Л.Е. Піскунова, В.І. Бондарь, Т.О. Зубок Безпека праці та життєдіяльності: /Підручник. – Київ: ЦП «Компринт», 2022. 396с.
4. L .Piskunova, T. Zubok Safety of work and Life: Training manual for the discipline. Kyiv. 2021. 219 p.

5. Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності для студентів, що навчаються за спеціальністю «D1 Облік і оподаткування» та освітньою програмою «Облік і аудит». Київ, 2025. 101 с.
6. Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І., Зубок Т.О. Охорона праці (лабораторний практикум). Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців ОС «Бакалавр». К.: НУБіП України. 2024. 312 с.
7. Білько Т.О. Домедична допомога на підприємстві: Методичні вказівки щодо проведення ділової гри. Київ, 2023. 18 с.
8. Перша допомога при гострих патологічних та екстремальних станах. Реаніматологія : лекція. Львів, 2023. 13 с.
9. Voinalovych O.V. Basics of occupational safety and health in diagrams, tables and graphs. K. NULES, 2023. 221 p.
10. L.Piskunova; O. Yeremenko; T. Zubok; H.Serbeniuk; Z. Korzh. Scientific and methodological aspects of solid biofuel production 15(1) 2024. 3. processes in compliance with labour protection and environmental safety measures Polityka Energetyczna. EPJ – 2022. <https://min-pan.krakow.pl/publikacje> (Scopus);
11. Larysa Piskunova; Tetiana Zubok; Alla Klepko; Kateryna Karabach; Alina Kudryavytska. Agrolandscapes and their role in ensuring environmental security. Scsentific horizons Journal homepage: <https://sciencehorizon.com.ua> Scientific Horizons, 27(11), 105-117. DOI:10.48077/scihor11.2024.105 (Scopus).
12. L.E. Piskunova; S. H. Kachmarchyk Features of professional and emotional burnout of academic staff due to the war condition in Ukraine. "Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія" №15 (1). 2024 року. DOI: 10.31548/hspedagog15(1).2024.159-171 УДС: 159.91.6138. 378.17 - <https://humstudios-com-ua.translate.google.com/en/journals/tom-15-1-2024>
13. Л.Е. Піскунова Л.Е, Сербенюк Г.А., Голіченко. Н.Б. Вивчення рівня акустичного забруднення та його впливу на життя людини. [https://doi.org/10.31548/biologiya15\(1\).2024.006](https://doi.org/10.31548/biologiya15(1).2024.006) Отримано з Vol. 15, № 1, 2024 Сторінки 73-83
14. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок. Правові аспекти проходження медоглядів працівниками транспортної галузі. Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research. Kyiv. Ukraine. 2021, Vol. 11, ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnica.
15. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок. Актуальність, проблеми та суперечності різних форм дистанційного навчання Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research. Kyiv. Ukraine. 2020, Vol. 11, No 2, 81-86 ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/

Інформаційні ресурси

1. Навчально-інформаційний портал НУБіП України: <http://elearn.nubip.edu.ua/>
2. Наукова бібліотека НУБіП України: <https://nubip.edu.ua/structure/library>
3. Електронні ресурси <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=455>;
4. Офіційний сайт Пенсійний фонд України URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Держпраці. URL: <https://dsp.gov.ua>